

LIETUVOS DIASPOROS REIKALŲ KOORDINAVIMO KOMISIJOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2026 m. vasario 4 d. Nr. PK-1

Vilnius

Posėdis vyko **2026 m. sausio 26 d., 15.00–16.15 val.**, mišriu būdu (gyvai ir nuotoliu).

Posėdžio pirmininkė – Inga Ruginienė, Ministrė Pirmininkė, Lietuvos diasporos reikalų koordinavimo komisijos (toliau – Komisija) pirmininkė. Posėdyje dalyvavusių Komisijos narių, pakaitinių narių ir svečių sąrašas pateiktas priede.

1 klausimas. Vyriausybės prioritetai ir diasporos lūkesčiai

Komisijos pirmininkė Ministrė Pirmininkė I. Ruginienė pirmajame atnaujintos sudėties Komisijos posėdyje pabrėžė, kad pagrindinis jo tikslas – išgirsti diasporos atstovų lūkesčius, išvalgas, pastebėjimus, pagal galimybes į juos atsižvelgti, atsakyti į klausimus ir numatyti tolesnius veiksmus. Ministrė Pirmininkė atkreipė dėmesį, kad XX Lietuvos Respublikos (toliau – LR) Vyriausybės programoje numatyti 22 tiesiogiai su diaspora susiję įsipareigojimai, apimantys temas nuo grįžimo į Lietuvą ir pilietybės klausimų iki diasporos ir Lietuvos regionų santykių, ir pabrėžė Vyriausybės sieki juos įgyvendinti.

Komisijos pirmininko pavaduotoja, Pasaulio lietuvių bendruomenės (toliau – PLB) pirmininkė Dalia Henke dėkojo Vyriausybei už sušauktą Komisijos posėdį ir pabrėžė, kad jis suteikia galimybę diasporai tiesiogiai perduoti savo iššūkius, patirtis, nuotaikas vykdomajai valdžiai – tuo gali pasigirti ne visos diasporinės valstybės. D. Henke taip pat pabrėžė, kad Vyriausybės įsipareigojimai diasporai nėra vien politinė darbotvarkė, bet ir vertybinis bei atsakomybės klausimas, susijęs su Lietuvos valstybės ateitimi. Maždaug trečdaliui lietuvių tautos gyvenant už Lietuvos ribų, juos vienija lietuviška tapatybė, jie yra savotiški šalies ambasadoriai, formuojantys jos įvaizdį. Trumpai pristatė, kad PLB veikia 56 valstybėse, palaiko lietuviškas mokyklas, kultūrą ir istorinę atmintį, glaudžiai bendradarbiauja su valstybės ir savivaldos institucijomis ir įstaigomis. D. Henke akcentavo, kad, netoli Lietuvos vykstant karui, laisvė, suverenitetas ir demokratija nebėra savaime suprantamos vertybės – jas reikia kasdien ginti. D. Henke teigė, kad diaspora ruošiasi galimiems kriziniam scenarijams ir išskyrė keturias kryptis: politinę paramą Lietuvai, finansinių išteklių telkimą, pasirengimą galimiems pabėgėlių srautams ir praktinius mokymus bei pratybas. Ji pabrėžė Šaulių sąjungos vaidmenį diasporoje ir patirties perėmimą iš Ukrainos diasporos. D. Henke priminė, kad diaspora kasmet generuoja Lietuvai apie milijardą eurų įplaukų (fizinių asmenų pervedimai iš užsienio). Apibendrindama PLB priklausančių lietuvių bendruomenių lūkesčius (konkretūs siūlymai Vyriausybei bus pateikti raštu), D. Henke išskyrė šias svarbiausias sritis: 1) nuosekli, tęstinė ir depolitizuota diasporos politika bei reguliari Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. (toliau – Strateginės gairės) įgyvendinimo veiksmų plano peržiūra, PLB – strateginė Vyriausybės partnerė; 2) lietuvių bendruomenių užsienyje stiprinimas per renginius ir projektus; 3) lietuviškos tapatybės, kalbos ir kultūros išsaugojimas kaip nacionalinis prioritetasis; 4) gimimu įgytos LR pilietybės išsaugojimas kaip nacionalinio saugumo klausimas, kuriam išspręsti reikia politinės valios; 5) diasporos integracija į Lietuvos visuotinę gynybą; 6) diasporos jaunimo ryšio stiprinimas su Lietuva.

Ministrė Pirmininkė pabrėžė tolesnio diasporos ir Vyriausybės dialogo svarbą, sprendimų ieškojimą tarantis. Ji pasiūlė, pateikus diasporos siūlymus raštu, 2026 m. I pusmetį organizuoti nuotolines tikslines diasporos organizacijų ir atskirų sričių specialistų diskusijas, o kitame Komisijos posėdyje įvertinti, kokie sprendimai įgyvendinti ir ką dar vertėtų aptarti Komisijai. Ministrė Pirmininkė išreiškė atvirumą tolesnėms diskusijoms ir sprendimo paieškoms dėl pilietybės klausimo, pabrėžė, jog, siekiant rasti tinkamus sprendimus, reikia didesnio susitelkimo, bendro diasporos, Seimo ir Vyriausybės darbo, išklausti įvairias nuomones.

2 klausimas. Lietuvos diasporos politikos strateginių gairių „Globali Lietuva“ 2022–2030 m. vidurio laikotarpio peržiūros iniciatyva

Komisijos pirmininko pavaduotojas, užsienio reikalų ministras Kęstutis Budrys akcentavo didelį XX Vyriausybės skiriamą dėmesį diasporai – tiek kiekybiškai, tiek kokybiškai – ir sklandaus tarpinstitucinio bendradarbiavimo būtinybę. Užsienio reikalų ministras pasidžiaugė, kad šešerius metus iš eilės į Lietuvą grįžta daugiau jos piliečių, nei išvyksta (per šešerius metus grįžo apie 45 tūkstančiais daugiau LR piliečių, nei išvyko), o antrus metus grįžusių yra beveik dvigubai daugiau nei išvykusių. K. Budrys pabrėžė, kad šią teigiamą tendenciją būtina išlaikyti, ypač dėl darbo jėgos ir specialistų poreikio Lietuvoje.

Užsienio reikalų ministras įvardijo poreikį peržiūrėti Strategines gaires. Nors Lietuvos diasporos politika yra pasiteisinusi, pasiekusi gerų rezultatų ir sulaukianti tarptautinio susidomėjimo, Strateginėse gairėse turi atsispindėti pakitusi saugumo situacija ir naujos Vyriausybės programos nuostatos, pavyzdžiui, deramas dėmesys pilietiniam atsparumui, hibridinėms grėsmėms, pasirengimui reaguoti į krizines situacijas. K. Budrys taip pat pasidžiaugė jau esamu įdirbiu krašto apsaugos srityje. Atliekant peržiūrą, svarbu įvertinti pasiektą pažangą ir liekančius iššūkius. Užsienio reikalų ministerija (toliau – URM) mato poreikį įgyvendinant diasporos politiką daugiau dėmesio skirti šioms sritims: 1) ekonominės diplomatijos stiprinimui ir diasporos fondo steigimui, atsižvelgiant į diasporos indėlį ir potencialą skatinant eksportą, pritraukiant investicijas ir bendradarbiaujant technologijų srityje; 2) mokslo diplomatijai, užtikrinant Lietuvos ryšį su užsienyje dirbančiais lietuvių mokslininkais ir akademikais bei laboratorijomis ir universitetais, kur jie dirba; 3) Lietuvos saugumo stiprinimui ir diasporos pilietiškumo skatinimui; 4) grįžimo į Lietuvą skatinimui ir geresnės infrastruktūros (švietimas, sveikata, kt.) kūrimui, integracijos sąlygų gerinimui; 5) lituanistiniam švietimui; 6) savivaldybių vaidmens stiprinimui; 7) kultūrinei diplomatijai ir tapatybės puoselėjimui, kartu inventorizuojant kultūrinės diplomatijos priemones. K. Budrio teigimu, dėl Strateginių gairių atnaujinimo bus konsultuojamasi su diaspora ir institucijomis, o atnaujinta strategija pateikta diskusijai Komisijos posėdyje.

PLB Kultūros komisijos pirmininkė Jūratė Caspersen atkreipė dėmesį, kad Lietuvos diasporos politikos įgyvendinimui nėra atskiro centralizuoto finansavimo, o lėšos skiriamos iš įsitraukusių institucijų vidinių biudžetų, joms pačioms sprendžiant, kiek lėšų skirti ir kokias priemones vykdyti, kokias tikslines grupes pasirinkti. Todėl Komisijos darbas svarbus tuo, kad būtų įvertinti pačių institucijų planai ir jų rezultatai iš diasporos perspektyvos. Atkreipė dėmesį, kad dalis reikalingų pokyčių yra išdėstyta LR Seimo ir PLB komisijos rezoliucijose. J. Caspersen priminė, kad jau 13 metų stengiamasi atkreipti Vyriausybės dėmesį į poreikį Kultūros ministerijoje įsteigti atskirą skyrių darbui su diaspora. J. Caspersen taip pat pabrėžė, kad diasporos atstovai didžiuojasi bendradarbiavimu su Lietuva per Komisiją bei LR Seimo ir PLB komisiją, džiaugėsi valstybės institucijų atvirumu diasporai.

PLB Švietimo komisijos pirmininkė Alvija Černiauskaitė atkreipė dėmesį į lituanistinį švietimą kaip į kartinę diasporos politikos sritį, padedančią parengti diasporos vaikus grįžti į Lietuvą. Nors deklaruojamas siekis padidinti mokinių skaičių bent 20 proc., lituanistinėms mokykloms skiriamas finansavimas per pastaruosius metus nepakito, o augant mokinių skaičiui vienam mokiniui skiriama krepšelio suma sumažėjo nuo 20 iki 12,5 Eur. Atsižvelgdama į tai, A. Černiauskaitė akcentavo būtinybę esamoje situacijoje realistiškai įvardyti siektino mokinių skaičiaus procentus. Kaip Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės pirmininkė, A. Černiauskaitė taip pat kėlė klausimą dėl pakeitimų, susijusių su Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2025 m. spalio 14 d. įsakymu patvirtinta ir 2026 m. sausio 1 d. įsigaliojusia nauja nedarbo socialinio draudimo išmokų grįžtantiems į Lietuvą skyrimo tvarka. Atkreiptas dėmesys, kad dėl šių pakeitimų nebuvo konsultuojamasi su diaspora ir kad bendruomenėms būtina iš anksto gauti informaciją apie diasporai aktualius teisės aktų pakeitimus, kad būtų galimybė atitinkamai informuoti diasporos atstovus.

Ministrė Pirmininkė atkreipė dėmesį, kad diskusijos viešojoje erdvėje dėl nedarbo socialinių išmokų pakeitimų neatspindi realios situacijos, ir pasiūlė šį klausimą aptarti susitikimuose su atskirų sričių specialistais.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė J. Zailskienė paaiškino, kad minėtasis teisės aktas, susijęs su nedarbo išmokomis grįžtantiems į Lietuvą asmenims, buvo rengiamas maždaug metus, reaguojant į Valstybės kontrolės pastabas dėl poreikio aiškiai apibrėžti, kas, norint gauti bedarbio išmoką, laikytina „ryšiu su Lietuva“. Nuspręsta, kad asmenys, kurie per pastaruosius trejus metus užsienyje dirbo ne ilgiau kaip 30 mėnesių, grįžę į Lietuvą gali iš karto registruotis Užimtumo tarnyboje ir gauti bedarbio išmoką iš Lietuvos. Tie, kurie užsienyje gyveno ir dirbo ilgiau, dėl bedarbio išmokos turi kreiptis į tą valstybę, kurioje mokėjo mokesčius, net jeigu planuoja grįžti į Lietuvą. Tai atitinka Europos Sąjungos reglamentavimą (t. y. ES Reglamentas Nr. 883/2004), kuris anksčiau Lietuvoje nebuvo aiškiai įgyvendintas ir kildavo problemų bendradarbiaujant su kitomis valstybėmis dėl nedarbo išmokų kompensavimo. Ministrė patikino, kad situacija stebima, o grįžtantieji turi būti informuoti ir iš anksto suprasti savo teises bei procedūras.

PLB atstovas Lietuvoje Antanas Vinkus akcentavo savivaldybių paskirtų garbės ambasadorių svarbą, jiems buriant bendruomenes, renkant lėšas mokykloms, vaikams, ligoninėms, senelių namams remti ir vienijant lietuvius per konkrečius projektus. Jo teigimu, gražūs pavyzdžiai yra „globalūs“ Šiauliai, Alytus, Tauragė, Anykščiai, Panevėžys, Klaipėda, kurių beveik visi garbės ambasadoriai gyvena užsienyje. A. Vinkus akcentavo pilietybės išsaugojimą, kultūros puoselėjimą bei lituanistinį švietimą kaip vienas svarbiausių sričių įgyvendinant diasporos politiką, įvardijo būtinybę užtikrinti diasporos atstovų problemų sprendimo institucijose kontrolę. Taip pat dėkojo švietimo, mokslo ir sporto ministrei Ramintai Popovienei už jos indėlį sklandžiai organizuojant 2025 m. Palangoje vykusias Pasaulio lietuvių sporto žaidynes.

Rengė: Eglė Ivanauskaitė, egle.ivanauskaite@urm.lt

Posėdžio dalyvių sąrašas**Posėdžio pirmininkė:**

- **Inga Ruginienė**, Ministrė Pirmininkė, Lietuvos diasporos reikalų koordinavimo komisijos pirmininkė.

Komisijos nariai:

- **Kęstutis Budrys**, užsienio reikalų ministras (Komisijos pirmininko pavaduotojas);
- **Dalia Henke**, Pasaulio lietuvių bendruomenės (toliau – PLB) pirmininkė (Komisijos pirmininko pavaduotoja);
- **Vaida Aleknavičienė**, kultūros ministrė;
- **Neila Baumilienė**, fondo „The Kazickas Family Foundation, Inc.“ Niujorko skyriaus vykdomoji direktorė (dalyvavo nuotoliu);
- **Agita Beržanskaitė**, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdybos pirmininkė (dalyvavo nuotoliu);
- **Jūratė Caspersen**, PLB Kultūros komisijos pirmininkė;
- **Alvija Černiauskaitė**, PLB Švietimo komisijos pirmininkė;
- **Monika Garbačiauskaitė-Budrienė**, VŠĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos generalinė direktorė (dalyvavo nuotoliu);
- **Gediminas Karoblis**, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dekanas (dalyvavo nuotoliu);
- **Jonas Laniauskas**, Jaunimo reikalų agentūros (toliau – JRA) direktorius (dalyvavo nuotoliu);
- **Saulius Liausa**, Lietuvos nacionalinio kultūros centro (toliau – LNKC) direktorius;
- **Jolita Mikštaitė**, PLB Ekonominio bendradarbiavimo komisijos pirmininkė (dalyvavo nuotoliu);
- **Justas Pankauskas**, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanclerio pirmasis pavaduotojas;
- **Irma Petraitytė-Lukšienė**, PLB Pilietinio atsparumo komisijos pirmininkė (dalyvavo nuotoliu);
- **Lina Petronienė**, Vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – VRK) pirmininkė;
- **Raminta Popovienė**, švietimo, mokslo ir sporto ministrė;
- **Donata Simonaitienė**, VŠĮ Lituanistinių mokyklų asociacijos valdybos narė (dalyvavo nuotoliu);
- **Skirmantė Straigienė**, Lietuvos Respublikos Prezidento patarėja;
- **Antanas Vinkus**, PLB atstovas Lietuvoje;
- **Jūratė Zailskienė**, socialinės apsaugos ir darbo ministrė;
- **Roma Žakaitienė**, Lietuvos savivaldybių asociacijos direktorė;
- **Rolandas Žalnierius**, PLB Bendradarbiavimo su Lietuvos regionais ir grįžimo komisijos pirmininkas.

Pakaitiniai Komisijos nariai:

- **Barbara Aliaševičienė**, teisingumo viceministrė;
- **Guoda Burokienė**, ekonomikos ir inovacijų viceministrė;

- **Benas Butkus**, JRA Nacionalinės jaunimo politikos skyriaus vyriausiasis specialistas;
- **Simonas Čepkauskas**, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos (toliau – LRVK) Tarptautinių santykių ir Europos Sąjungos grupės vadovas;
- **Tomas Godliauskas**, krašto apsaugos viceministras;
- **Ineta Grigaliūnaitė**, PLB Sporto ir fizinio atsparumo komisijos pirmininkė (dalyvavo nuotoliu);
- **Kristina Ivanauskaitė-Pettinari**, VRK Mokymų ir komunikacijos skyriaus vedėja (dalyvavo nuotoliu);
- **Juan Ignacio Fourment Kalvelis**, PLB Plėtros ir tvarumo komisijos pirmininkas (dalyvavo nuotoliu);
- **Inga Krikščiūnienė**, LNKC direktoriaus pavaduotoja regionų kultūros veikloms;
- **Aurelija Orlova**, PLB Viešųjų ryšių komisijos pirmininkė;
- **Darius Sadeckas**, finansų viceministras (dalyvavo nuotoliu);
- **Neringa Smolskė**, VŠĮ „Global Lithuanian Leaders“ direktorė;
- **Alicija Ščerbaitė**, vidaus reikalų viceministrė;
- **Taurimas Valys**, užsienio reikalų viceministras.

Svečio teisėmis posėdyje dalyvavę asmenys:

- **Ieva Bakūnienė**, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – VRM) Viešojo saugumo politikos grupės vyresnioji patarėja (dalyvavo nuotoliu);
- **Karolina Borysaitė**, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Globalios Lietuvos departamento (toliau – URM GLD) Grįžimo į Lietuvą skyriaus atašė (dalyvavo nuotoliu);
- **Rūta Domarkaitė-Černiauskė**, URM GLD Grįžimo į Lietuvą skyriaus vyriausioji specialistė (dalyvavo nuotoliu);
- **Laura Dilytė**, URM GLD direktoriaus pavaduotoja;
- **Viktorija Giedraitytė**, URM GLD Diasporos politikos koordinavimo skyriaus vyriausioji specialistė (dalyvavo nuotoliu);
- **Agnė Gurevičienė**, URM GLD Diasporos politikos koordinavimo skyriaus vedėja;
- **Eglė Ivanauskaitė**, URM GLD Diasporos politikos koordinavimo skyriaus vyriausioji specialistė (dalyvavo nuotoliu);
- **Ieva Kačinskaitė-Urbonienė**, Ministro Pirmininko patarėja švietimo klausimais;
- **Goda Krukauskienė**, URM GLD Ryšių su diaspora skyriaus patarėja (dalyvavo nuotoliu);
- **Tadas Kubilius**, URM GLD Grįžimo į Lietuvą skyriaus vedėjas;
- **Jūratė Litvinaitė**, Lietuvos Respublikos Prezidento patarėja;
- **Irena Martinkutė**, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus patarėja (dalyvavo nuotoliu);
- **Julijonas Matukas**, URM GLD Grįžimo į Lietuvą skyriaus trečiasis sekretorius (dalyvavo nuotoliu);
- **Sigitas Mickis**, LRVK Dokumentų valdymo ir informacinių sistemų skyriaus vyriausiasis specialistas (dalyvavo nuotoliu);
- **Neringa Miliauskaitė**, URM GLD Grįžimo į Lietuvą skyriaus patarėja (dalyvavo nuotoliu);
- **Kristina Milkeraitytė**, URM GLD Ryšių su diaspora skyriaus antroji sekretorė (dalyvavo nuotoliu);

- **Violeta Raulynaitienė**, URM GLD Ryšių su diaspora skyriaus vyriausioji specialistė (dalyvavo nuotoliu);
- **Edita Razmėnaitė**, URM GLD Ryšių su diaspora skyriaus vedėja;
- **Goda Rapolavičiūtė-Stanevičienė**, LRVK Tarptautinių santykių ir Europos Sąjungos grupės patarėja;
- **Eglė Šilanskienė**, URM GLD Grįžimo į Lietuvą skyriaus vyriausioji specialistė (dalyvavo nuotoliu);
- **Miglė Sudeikytė**, URM GLD Grįžimo į Lietuvą skyriaus praktikantė (dalyvavo nuotoliu);
- **Gustė Tunaitytė**, URM GLD Grįžimo į Lietuvą skyriaus vyriausioji specialistė (dalyvavo nuotoliu);
- **Onė Valainienė**, URM GLD Grįžimo į Lietuvą skyriaus vyriausioji specialistė (dalyvavo nuotoliu);
- **Daiva Vežikauskaitė**, VRM Migracijos politikos grupės patarėja;
- **Mariana Žiukienė**, LRVK Tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vedėja;
- **Lina Žukauskaitė**, URM GLD direktorė.